

resztül. A légi felvételeken is jól látható nyomvonalat a Nemzeti Örökségvédelmi Központ munkatársai 2014 júliusában próbafeltárás keretében egy kutatóárokkel átvágták. A 88-as sz. úttal párhuzamos árokban, kb. 30 cm mélységben jelentkezett az erősen kavicsos út, területéről sem vízvezető árkok, sem leletek nem kerültek elő. A NÖK által készített előzetes régészeti dokumentáció alapján a kerékpárút vonalán annak építése előtt, az érintett római útszakaszt megelőző feltárás keretében kellett feltárni.

Az ásátás 2014. november 18-án történt meg. A feltárt terület alakját a kerékpárút vonalvezetése határozta meg, amely enyhe ívben, S-alakban kapcsolódik a porpáci lehajtóhoz. Ennek megfelelően a kb. 20 m hosszú, és kb. 4 m széles ásátási szelvény (80m²) is ívelt alakban készült el. A régészeti irányítás mellett zajló gépi földmunka során egybefüggő, útfelszínnek megfelelő jelenség nem került elő, pedig a NÖK által végzett próbafeltárás árkában a római út még többé-kevésbé egységes, jól körülhatárolható jelenségeként jelentkezett. Bár a két területet mindössze kb. 10 m választja el egymástól, közöttük mégis markáns eltérés volt megfigyelhető. A különbség annak köszönhető, hogy a megelőző feltárás területe már egy intenzív mezőgazdasági művelés alatt álló területre, még a próbafeltárás szondája egy védettebb (közvetlenül a 88-as sz. út mellett) részre esett. Már a felszínen is jól lehetett látni az egykori út szélesen elterülő, szétszántott kavicsozását. Mivel értelmezhető felszíni jelenséget nem lehetett körvonalazni, a 20 m hosszú árkot 0,6–0,8 m mélységig mélyítettük le.

Az átvágott felület rétegsora a következő: felül 0,2–0,5 m vastag barna – az ÉNy-i felén modernkori sóderfoltos –, helyenként az egykori út kavicsait tartalmazó réteg húzódott. Alatta egy pontszerűen kavicsos, sárgásbarna, agyagos réteg következett. Ennek a rétegnek a tetején helyezkedhetett el a római út alapozása; felülete enyhén domború, az átvágás ÉNy-i felén pedig egy 0,4 m mély, V-alakú mélyedést alkotott. Ez az az árok lehetett, amely az É–ÉNy-i oldalán határolta az egykori utat. A rétegsor alján márgás, sárga agyag húzódott.

A kerékpárút vonalvezetése nem tette lehetővé, hogy a római utat teljes szélességében, merőleges árokkal átvágtuk. A feltárás során régészeti leletanyag nem került elő.

ANDERKÓ KRISZTIÁN

83. Csincse, Csörsz árka-dűlő, Tagosok-dűlő (XV.) (KÖH 78533)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, Sza, Kk, I

A Herman Ottó Múzeum (Miskolc) alvállalkozójaként az Ásatárs Kft a bükkábrányi lignitbánya területén fekvő XV. jelzésű lelőhelyén, a H-9/45 és az E-44/18 kúthelyeken végzett régészeti feltárást 2014 szeptemberében.¹⁵ A kutatást a területen történő kúthelyek kialakítása tette szükségessé, amely két 15×15 m-es felületen valósult meg. A humuszolás 458 m²-en történt meg, ebből a régészeti fedett terület 453 m² nagyságú volt. A két kúthely területét a Herman Ottó Múzeum régészei (Kalli András és Tutkovics Eszter) a nyár közepén lehumuszták, az előkerült objektumfoltokat pedig visszatakták.

A lelőhely egy részét a mezőgazdasági munkálatokkal megbolygatták. A sárga és a sárgásbarna agyagos altalajon, 40–60 cm mélységben, összesen 39 (H-9/45 kúthelyen 13, E-44/18 kúthelyen 26) stratigráfiai egység került elő.

A H-9/45 kúthelyen 8 cölöphely, 4 gödör és egy olyan jelenség került elő, amely vagy egy kisebb gödör vagy egy nagyobb méretű cölöphely. Korukat tekintve 2 gödör császárkori, a többi jelenség korhatározó leletanyag hiányában ismeretlen korú. A gödrök a kúthely É, ÉNy-i részén, a cölöphelyek ezektől D-re és K-re helyezkedtek el. A cölöphelyek két ÉK–DNy-i, egy KÉK–NyDNy-i és egy K–Ny-i irányú sorba feküdtek. Némelyek valószínűleg egy felszín feletti építmény maradványai voltak. A gödrök közül egy lekerekített sarkú négyszögletes, kettő kerekded alakú, méhkas alakú volt. A császárkori gödrökben állatsontok (sertés, szarvasmarha), kézzel formált (pl. talpas tál fele, fazék) és korongolt szürke, téglaszínű edénytöredékek (pl. tál), továbbá megmunkált kövek voltak. Az egyik gödörben, a nyelési szinttől 50–70 cm mélyen egy Ny-i irányba fekvő kutyavázat bontottunk ki, melynek nyaka kicsavart helyzetű, gerincoszlopa C alakba összehajlott volt. Az állatot valószínűleg bedobták a már némileg feltöltődött gödörbe.

Az E-44/18 kúthelyen 14 cölöphely, 7 gödör, egy árok, egy anyagnyerő gödör, egy árokszerű gödör és 2 kisebb gödör vagy nagyobb cölöphely került elő. Korukat tekintve 5 újkőkori (AVK), 6 feltételezhetően újkőkori, egy középkori és 14 jelenség korhatározó leletanyag hiányában ismeretlen korú. A feltárt régészeti objektumok a kúthely É-i, K-i, ÉNy-i és a DNy-i részén sűrűsödtek, a DK-i részén csupán néhány cölöphely feküdt. A cölöphelyek közül 12 a szelvény É-i részén két, egymással párhuzamosan haladó, Ny–K-i irányú egyenes mentén helyezkedett el. A cölöphelyek közötti távolság általában 150–170 cm volt. Hasonlóan sorba rendeződve feküdtek a kúthely DK-i részén előkerült cölöphelyek is, azonban azok ÉNy–DK-i irányú vonal mentén voltak. A kúthely legmarkánsabb objektuma a SNR 12 bánya- vagy anyagnyerő gödör, amely 650×550 cm-es méretével a feltárási terület hatod részét tette ki (a gödör egy része a feltárási területen kívül esett). A több mélyedéssel tagolt gödörből nagy mennyiségű kerámia, őrlőkövek, opál- és kova pengék, illetve magkövek, egy csontból készített véső, kőbalta, orsókarika és nagyon kevés állatsont került felszínre. Az edénytöredékek között megtalálhatóak a vékony falú finom kerámia és a vastag falú durva kerámia töredékei is. Az edénytöredékek között nagyméretű tároló-, alacsony csőtálas tál-, bögre-, könyökfüles edénytöredékek találhatók meg. A díszítések között plasztikus (kerek alakú bütyök, bevagdalt borda, középen benyomott kettős bütyök, kerek alakú bütyök, kettős vonal), illetve beszürkált, bevagdalt, perem alatt lyuksorral díszített motívumok fordultak elő. Az anyagnyerő gödörben több, valószínűleg a szövésnél használt, 5,5 cm hosszú, vörösré kiégetett, hosszanti irányba átfúrt agyaghengert találtunk.

Az egyetlen középkori jelenség a kúthely ÉNy-i sarkában feküdt. A talajművelés roncsolta a gödör nagy részét, a bontás során csak az alján fekvő állatsontok és néhány fazéktöredék jelezte az egykori létét.

A leletanyag a Herman Ottó Múzeumba (Miskolc) került.

A feltárás munkatársai: Keresztes Noémi Ninetta és Litauszki Zoltán régésztechnikusok. A geodéziai felmérést és a térinformaticát az Archeoline Kft. végezte el.

GULYÁS GYÖNGYI - GALLINA ZSOLT

15 A feltárás megelőző terepbejárásról a jelentést lásd RKM 2011, 37.